

Романченко О.Л.,

заступник директора обласної бібліотеки
для дітей ім. В.О. Лягіна, м. Миколаїв

100 РОКІВ РАЗОМ З ДІТЬМИ. ДИТЯЧА БІБЛІОТЕКА: НОВА РЕАЛЬНІСТЬ

У сучасному суспільстві, складному і наповненому, дитяча бібліотека не може не змінюватися. Залучаючи читачів, вона давно перестала бути пунктом книговидачі, а перетворилася на справжній сучасний культурний центр, що пропонує свіжі цікаві ідеї, проекти розвитку та втілює їх у реальність.

2021 рік ювілейний – нам виконалося 100 років! Це величезний період в житті бібліотеки, що вмістив в себе історію країни і міста, бібліотекарів і читачів, книг та їх авторів. Скільки поколінь читачів пройшло через бібліотеку за цей час! Деякі з них приводять до нас вже своїх дітей та онуків.

Хочеться навести слова Йосипа Бродського, який сказав: «Сучасному, щоб обернутися майбутнім, потрібне минуле». Дивлячись на бібліотеку із сьогодення в минуле, розумієш, наскільки гігантськими були кроки тих людей, які взяли на себе відповідальність за організацію роботи першої читальні для дітей на Миколаївщині.

Сьогодні ми маємо право впевнено говорити про досвід соціального проектування, створення цільових комплексних програм, за допомогою яких бібліотека вирішує найактуальніші питання, які виникають у здійсненні цілей та завдань читацького розвитку зростаючої людини.

Реалізація будь-якого проекту – це як нова сторінка книги, яка захоплює, коли виникає питання «а що буде далі?». У віковому ювілеї Миколаївської обласної бібліотеки для дітей таких сторінок безліч.

Одним з перших масштабних проектів по залученню юних читачів до бібліотеки та популяризації літератури засобами театралізації, став ляльковий Театр книги «Буратіно» (рік народження 1975). Метою проекту було бажання бібліотекарів формувати любов дітей до читання та книги через театральну діяльність. Досвід лялькового театру було запропоновано поширити на всі дитячі бібліотеки України. Традиції лялькового театру поповнюються новими творчими ідеями і сьогодні.

На початку 90-х зародився соціальний проект «Орлятко». Бібліотека проводила шефські поїздки до вихованців шкіл-інтернатів для дітей-сиріт та організувала бібліотечне обслуговування дітей в Рибаківському оздоровчому таборі для дітей сиріт «Орлятко». Щоліта бібліотека повністю взяла на себе обслуговування 500-700 читачів, яким видавала понад 40 тис. примірників книг за сезон, проводила літературні заходи, організовувала ігрові майданчики, зустрічі з письменниками. 2002 року бібліотека отримала вищу нагороду від дитячого оздоровчого табору «Орлятко» – «Орден Дитячої Любові».

1995 року почав виходити рукописний журнал дитячої творчості «Секрет», який став попередником проекту, який в майбутньому відкрив чимало талантів. Я маю на

увазі літературну студію «Секрет», яку очолила миколаївська поетеса Катерина Голубкова.

Вихованцями студії були читачі бібліотеки, серед яких Дарина Березіна та Наталка Білецька (нині членкині Спілки письменників України), Євген Цимбалюк (нині член Національної спілки журналістів України). Учасники студії ставали неодноразовими переможцями і призерами престижних обласних, всеукраїнських і міжнародних конкурсів «Золота арфа», «Чарівна книжка», «Гранослов», «Морской конек».

На початку 21 сторіччя бібліотека працює в рамках програм і проєктів, які стають подіями як для читачів, так і для бібліотекарів.

Реалізація цільової комплексної програми «Туристична Миколаївщина запрошує!» дозволила бібліотеці стати для дитини центром вичерпної інформації про рідний край. Мета програми – підвищення обізнаності дітей, підлітків та їх батьків у питаннях краєзнавства, формування уявлення про туризм як спосіб активного відпочинку, через створення віртуального і матеріального ресурсу.

Спільно з громадськими організаціями міста бібліотека реалізувала чимало проєктів.

Кожен у цьому світі хоче бути зрозумілим. Саме цей вислів став для нас мотиватором в реалізації соціального проєкту «Дружать діти – дружать народи», основною метою якого – формування у дітей толерантності, розширення дружніх кордонів, донесення до дітей культурного, національного, мовленнєвого, природного розмаїття різних народів, що проживають на території Миколаївської (133 національностей). Проєкт було розпочато у 2016 році під час святкування міжнародного дня толерантності. Партнером проєкту стала Рада національних товариств Миколаївської області.

2015 року спільно з Центром психологічної підтримки «Долоньки» було реалізовано одноіменний міні-проєкт. На базі бібліотеки проходили творчі зустрічі з дітьми-переселенцями із зони АТО та їх батьками, була можливість отримати консультацію психолога.

Протягом 2015-2017 років бібліотека реалізувала волонтерський проєкт «Листи на передову», який продовжив своє існування як обласний конкурс «Відкритий лист до захисника Вітчизни» (спільно з Громадською організацією «Миколаївська міська асоціація інвалідів і ветеранів Афганістану та АТО»).

Співпраця з Миколаївським відділенням Товариства Красного Хреста України отримала подальший розвиток у програмі «За здоров'ям – до бібліотеки». В бібліотеці традиційно проводяться заходи, направлені на популяризацію здорового способу життя серед дітей та підлітків, виховання розуміння важливості здоров'я для людини, профілактику та подолання шкідливих звичок, створення системи інформаційного забезпечення з даної тематики.

Для підтримки бібліотечного обслуговування дітей у закладах Миколаївщини діють програми регіонального розвитку «Дитина читає – Україна процвітає!» та МІСТ (Мислити. Інформувати. Співпрацювати. Творити). В рамках цих програм здійснюються виїзні масштабні обласні соціокультурні та просвітницькі заходи для

дітей, такі як урочисті відкриття Тижня дитячого читання, Літні читання, письменницькі турне Миколаївщиною тощо. У рамках підвищення професійної майстерності бібліотечних фахівців Миколаївської області проводяться такі виїзні заходи, як зональні школи, дні обласної бібліотеки для дітей в регіоні тощо.

Приоритетним напрямком в роботі бібліотеки є тема патріотизму та любові до Батьківщини. 2020 року закінчено реалізацію проєкту регіонального розвитку «Ми – Українці», а 2021 року - розпочато новий проєкт «Я гордий тим, що українець зроду». – заходи, присвячені рідній мові, літературно-патріотичні ранки та вечори, онлайн-челленджи, заходи з циклу «Україна мистецька», квест-пригоди присвячені українському козацтву, створення віртуальної гри «Україна надзвичайна. 30 неймовірних фактів про Україну», виїзна ігрова програма «Ми діти твої, Україно!».

Читання як одна з форм розвитку дитини завжди зазнає трансформаційних процесів. У кожного покоління читачів свої книги, змінюються читацькі пріоритети, сьогодні відбувається гейміфікація читання. Все це знаходить відображення в реалізації проєктів та програм, присвячених темі «дитина та книга» (проєкти «Велике читання», «Книжковий сад для всієї родини», «Дитина&Книга у кожному селі» тощо).

З 2017 року в реалізації знаходиться проєкт «Діти Миколаївщини читають», мета якого – посилення позицій та впливу обласної бібліотеки для дітей як центру моніторингу бібліотечного обслуговування дітей в регіоні та розповсюдження читання серед дитячого населення.

Бібліотека проводить виїзні соціокультурні заходи, творчі зустрічі з письменниками (як офлайн, так і онлайн), цикл відеопоезій «Рядки, що дарують натхнення!» (за участю читачів бібліотеки), скайп-клуб шанувальників сучасної літератури «Увага! На зв'язку письменник!», вуличні акції, найпопулярніші сьогодні літературні квести, а також WEB-вікторини, АРТ-читання, презентації «Автор – книга», Літературний Check-in тощо.

Майстерня книжкових чудес «Золотий ключик» допогає у створенні комфортного, безпечного і розвиваючого середовища, де діти разом з батьками можуть читати, дивитися, думати, творити та грати.

Ми завжди мали бажання допомагати дітям у виявленні їх творчих здібностей, у різні роки колектив бібліотеки працював над створенням сприятливих умов для навчання і виховання обдарованих дітей.

Проєкт «Обдаровані діти – майбутня еліта нації», реалізація якого закінчилась у 2016 році, отримав продовження в новій комплексній програмі «Я – унікальний!». Мета програми – допомогти дітям міста і області у виявленні творчих здібностей та всебічному їх розвитку.

У відділі масової роботи та естетичного виховання працює LIBRARUторія, де діти отримують практичні та теоретичні знання, як офлайн так і онлайн. Беруть участь у роботі найпопулярнішого арт-гурточка «Хобі і ти». Організуються персональні виставки творчих робіт юних читачів, бенефіси молодих митців, діти беруть участь у бібліотечних, всеукраїнських конкурсах та фестивалях дитячої творчості.

Сьогодні ми маємо справу з медіа-особистістю. Дитина щодня контактує з медіа-середовищем, і це не тільки книги, ЗМІ, інтернет-медіа, але й мобільні телефони, ай-

пади, MP3-плеєри, відео та комп'ютерні ігри, різноманітні типи реклами. Щоб підготувати дітей до свідомого існування у медіасередовищі, перетворення їх, як споживачів медіапродуктів, у свідомих користувачів мас-медіа, з 2016 року бібліотека реалізує медіаосвітній проект «Від медіаграмотності до медіакультури». Його реалізація проходить спільно з Обласним Інститутом післядипломної освіти вчителів, провідними школами, бібліотеками дітей міста та області.

Участь у грантових програмах це реалії часу, необхідність знаходити ресурси для розвитку та реалізації проектної діяльності.

2019 року наша бібліотека отримала грант від Українського культурного фонду на проведення Відкритого обласного фестивалю «BooKids Fest». Це масштабний проект, під час якого проведені творчі зустрічі дитячих письменників Миколаївщини з читачами бібліотек та учнями загальноосвітніх шкіл-інтернатів. Фестиваль пройшов на базі Миколаївської обласної бібліотеки для дітей ім. В.О.Лягіна, 3-х інтернатних закладів та 7 районів Миколаївської області. Мешканці інтернатів та дитячі бібліотеки області, які стали учасниками фестивалю, отримали комплекти дитячих книжок миколаївських авторів, які були надруковані на грантові кошти.

Ще один результат реалізації гранту – створення електронного ресурсу «Дитяче КнигоКОЛО». Він носить рекомендаційний характер з питань книговидання для дітей. На ньому представлена інформація про українські, в т.ч. і миколаївські книговидавництва та книги для дітей, інформація про українських дитячих письменників.

«Lit-студія на Спаській, 66!» започаткована бібліотекою у 2020 році спільно з Миколаївською обласною організацією Національної спілки письменників України. Вона покликана розвивати та підтримувати літературні здібності юних талантів – читачів дитячих бібліотек Миколаївщини. Це простір для тих, хто любить мріяти, прагне навчитися писати свої перші поетичні чи прозові твори.

Мудрими наставниками студії є В. Марущак, Т. Свірська й О. Славна.

Проектне життя бібліотеки триває, попереду нові проекти. В серці ми маємо надію, що колись майбутнє покоління бібліотекарів поповнить наш бібліотечний літопис новим досвідом.

Список використаних джерел:

1. В Николаевской библиотеке писатели дарили свои книги. В Николаевской библиотеке для детей им. Лягина состоялся фестиваль BooKids Fest // Николаевские новости.- 2019. – №124 (9 октября) – с.3
2. «В серці маю Україну»: патріотична гра-квест для дітей стартувала у Рибаківці [Електронний ресурс] : [пост від 07.07.2021 р.] // Губернская неделя. – Режим доступу: http://www.gweek.com.ua/2021/07/blog-post_7.html#more, вільний. Загол. з екрану.
3. Науково-практична конференція PRO100 років разом з дітьми. Думки. Дії. Досягнення. [Відео] //Миколаївська обласна бібліотека для дітей ім. В. О. Лягіна. – Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=rcMcQvpDZek>, вільний. – Заголовок з екрану.

4. Романченко О. Роман із бібліотекою / О. Романченко // Бібліотека у форматі «Д» - 2021. - № 2. - с. 48-51.
<https://chl.kiev.ua/D0/Book/View/126#page/50/mode/2up>

5. Підсумки обласного туру Всеукраїнського конкурсу дитячої творчості «Незалежна і єдина – моя Україна!» [Електронний ресурс] : [новини від 11.07.2021] // Управління культури, національностей та релігій Миколаївської облдержадміністрації: офіційний сайт. – Режим доступу: <http://uknr.mk.gov.ua/ua/news/?id=87906>, вільний. Заголовок з екрану.

Бабенко Л.О.,

завідувач відділу науково-освітньої роботи
Комунального закладу культури
«Миколаївський обласний художній музей
ім. В.В. Верещагіна», м.Миколаїв

ВІДКРИТИЙ МУЗЕЙ: РЕАЛІЇ ТА ПРОБЛЕМАТИКА (НА БАЗІ РОБОТИ МИКОЛАЇВСЬКОГО ОБЛАСНОГО ХУДОЖНЬОГО МУЗЕЮ ІМ. В.В. ВЕРЕЩАГІНА)

У сучасному світі музей трансформується у полікультурний центр та стає багатофункціональним закладом. Музей у ХХІ столітті – це не тільки науково-освітня установа, що поєднує в собі відбір, реставрацію, зберігання і експозицію історико-культурних цінностей. Перше за все, це складна, багаторівнева система, що вирішує низку соціально значущих завдань, серед яких все більш помітні позиції займає художня організація дозвілля, інтеграція пізнавальної, розважальної та художньої творчої функції.

За останні роки багато вітчизняних музеїв стали використовувати систему комп'ютерної інформації, реалізовувати різноманітні програми обслуговування туристів, використовувати маркетинг і інші механізми ринкової економіки, стали займатися видавничою та рекламною діяльністю. У музеях затвердила себе не тільки освітньо-розвиваюча, але і відтворювально-творча функція, завдання якої перетворення відвідувача з об'єкта впливу музейної експозиції в суб'єкт соціально-культурної творчості.

Вітчизняні музеї активно формують привабливий образ закладу, розширюють його аудиторії за рахунок використання художньо-виразних інформаційних засобів.

Для музейників важливим завданням є виявлення потреб людей у свій вільний час поєднати пізнання з розвагою. Це завдання змушує сучасні музеї використовувати видовищно-ігрові та інші методики організації поведінки та діяльності своїх відвідувачів. Прикладом слугує екскурсія-квест «Слідами старовинного шедедру», розроблена науковим співробітником Миколаївського обласного художнього музею ім. В.В. Верещагіна. Квест розрахований на молодшу вікову аудиторію у кількості до 10 осіб. У рамках такої розважальної екскурсії відвідувачі граючи знайомляться з